

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cim-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

3166

Archiv der Zionistischen Organisation

Berlin

W. Sächsischer strasse 8.

ROMÁNIAI ÁRAK	
Egész évre	750
Félévre	380
Negyedévre	200
Egy hónapra	70
Egy szám ára pályaud- var és vidéken is 3 lei	
Postában	3.50

szlovákiaiában

Egy napra — 25 ck
Egy szám — 1.50 ck

1924. augusztus 2. Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 172. szám

5684. Ab 2

A romániai ipar sötét tükörképe

Naponta rójjuk krónikáját azoknak a súlyos sérelmeknek, melyek a kormány részéről a nagy jövőre hivatott román ipart sújtják. Annak az ipari és gazdasági destrúciónak képét, melyet az ország „konzolidációját” hirdető liberális kormányzat zudít az ország fejére, most egy nálunknál sokkal ékebben beszélő jelentés rajzolja meg szokatlan élességgel. Az Ugir (Gyáriparosok Országos Szövetsége) memoranduma foglalja magában ezt a jelentést, melyet azzal a szándékkal terjesztett a kormány elé, hogy végre lássa tisztán a kormány, hova vezet szörnyű indolenciájának útja.

Beszéljen helyettünk e beszédes jelentés, melynél súlyosabb vádiratot senki sem mondhatna el a kormányzat ellen:

Az ipari produkció ezévi első felének általános helyzetét és kilátásait a munkások és gyáriparosok szövetségének jelentése sötét színekkel rajzolja meg. Ezekből a jelentésekből megállapítható, hogy a nemzeti ipar a tavalyi eredményekhez képest hanyatlást mutat. Új vállalatok nem létesültek, tőke és vállalkozási kedv hiányában. A vállalkozási kedv hiányának fő oka a kormányrendeletek állandótlansága, mely a jogbiztonság érzésének hiányát idézi föl. Azonkívül a közhatalom az ipari produkció szabályozásába a közrend és a nemzet érdekei fölül avatkozott be. A már létező vállalatok nem terjeszthetnek ugyanezen okokból kifolyólag. A legfőbb ok azonban az, hogy a termékek elhelyezése mind szűkebb és szűkebb térre szorult. De a versenyszabadság útjába gördített akadályok is csak lesújtó eredményt hozhattak, különösen azért, mert a vállalatoknak a külföldi tőke segítségét is ki kellett kapcsolniuk. A vállalatok közül a legtöbb nemcsak hogy nem terjeszthetett, de kénytelen volt termelését redukálni, hogy elkerülje a fizetésképtelenség rémét, amely ma Damokles kardjaként lebeg mindnyájunk fölött. Minden elővigyázatosság mellett is előfordult, hogy a oszódót nem lehetett elkerülni. Ha nyílt csőd nem is volt mindenütt lappangó módon megvolt és megvan, amelyet csak a beruházások túlnagy értékelésével lehetett ideig-óráig elkerülni.

Azok a vállalatok, melyek nemrég létesültek és még csak a befektetések stádiumát élték, nem haladhatnak, mert minden kalkulációjuk, minden tervezetük be nem várt módon bizonyult. Általános tünetként lép fel mindenütt az árukészletek felhalmozódása, ami azonban nem a produkció intenzív voltát jelenti, hanem az értékesítés lehetetlenségét. Így összehasonlítva az 1923 június elsejei és az 1924 június elsejei árukészletek statisztikáját, tíztől ötven százalékig terjedő növekedést lehet tapasztalni, jóllehet a termelés nem lett intenzívebb, sőt ellenkezőleg: a vállalatok egy része redukálta termelését. Ez a tünet egyrészt az általános pénzhány és az ebből következő kereskedelmi pangás folyamánya, másrészt pedig a külföldi termékek konkurenciájának, amely a vámpolitika segítségével abban a helyzetben van, hogy a belföldi ipart belföldön tegye tönkre.

Minden vonalon áremelkedésről hallani. Elsősorban a tüzelőanyagokról és a nyersanyagokról. A nyersanyagokról az emelkedés tíztől ötven százalékig megy; a tüzelőanyagokról még több. Kiseb az emelkedés a fémiparban. Hasonlóképpen emelkedtek a munkabérek is, körülbelül huszonöt-harminc százalékkal. A kamatok a tavalyiakhoz képest harminc-negyven százalékos emelkedést mutatnak. Sok vállalatnak az adósságai horribilisen növekedtek, ami szintén a készpénzhiánynak oszthatatlan jele.

Az ipari vállalatok rossz helyzetének főbb okait a következőkben lehet összefoglalni:

1. A készpénzhiány. A vállalatok általában

állapítják meg, hogy ilyen készpénzhiányt fennállásuk óta még nem tapasztaltak. Ha a kormány sürgősen közbe nem lép, az egész országot katasztrófába fogja rántani.

2. Szállítási nehézségek. Itt elsősorban kell megemlékezni a CFR-nél és a postánál észlelhető késésekről és egyéb hiányosságokról. Ezek az intézmények rendkívül gyatrán dolgoznak, annyira ki nem elégítődnek, mintha nem is közintézmények lennének, amelyek működésükért felelősséggel tartoznak. És mindez most, a konzolidáció hatodik évében. Legfeljebb a késések a postacsomagoknál, amely hónapokig utaznak rendeltetési helyükre és nem egyszer megtizedelt tartalommal érkeznek meg, anélkül, hogy kártalanításra kilátás lenne. A szállítási kérdést még megnehezíti az új, kissé talán túlságosan pénzügyi alapon álló vasuti díjazás is.

3. A passzív vámpolitika. Ez a passzivitás csakis a belföldi iparral szemben nyilvánul. Mérvadó ipari körökben statisztikai adatokat mutatnak föl arra, hogy egyes iparágaknak a termelése, főleg a fa-, bőr-, szövőtt- és fémáruké annyira megnövekedett, hogy terjeszkedési lehetősége most már a kivitel felé irányul. Ehhez azonban a magas exportilletékek eltörlésére volna szükség. Ha már nem adnak segítséget a belföldi iparnak, legalább adják meg a szabadságát. Egyidejűleg az importilletékeket, amelyek a lej esésének következtében elvesztették a belföldi ipar védőmunkájának jellegét, feltétlenül jelentősen fel kellene emelni, mert a mai helyzet olyan, mintha nyílt vámsorompóval állnánk szemben, ami rövidesen csak azt idézheti elő, hogy a belföldi erős és tőkés ipar a versenyképessége a belföldi ipart egyenesen tönkretesz. Szabad kivitel és

a behozatali illetékek emelése az ország kereskedelmi mérlegét kedvezően befolyásolná és az általuk felidézett kereskedelmi élénkség a valuta javulását is magával hozná.

4. A hitel kérdése egyike közgazdasági életünk legsúlyosabb problémáinak. A pénzügyi hitelt ma olyan drága és annyira nehezen érhető el, hogy az ipari termelésnek egész nyereségét felszívja. A mai kamatok uszorának már rég nem nevezhetők. És mindamellett a törvényhozás még mindig nem lép közbe, hogy ennek gátat vessen, mint az árdragítás legveszedelmesebb fajtájának.

Igaz ugyan, hogy a Creditul Industrial intervenált a hitellel helyzetének javítása érdekében. Vannak azonban a hitelnek olyan feltételei, amelyek a vállalkozásokat egyenesen visszariasztják. A vállalkozásnak ugyanis saját garanciáján kívül bank garanciát is kell nyújtania, ami azonban oly sok pénzbe kerül, hogy ezáltal a hitellel járó előnyök meglehetősen minimumra redukálódnak. Másik súlyos feltétele az állami hitelnek a rövid lejárat és az esedékeségek való könnyörtelen behajtás. Amennyiben a Creditul Industrialnak a pénzügyi politikája nem változik meg, minden ok megvan arra, hogy az ipari vállalatok visszariadjanak igénybevételeitől.

A jelentés szerint ezek a főbb okai az ország mai rossz gazdasági helyzetének, melyeknek következményei és hatásai legjobban Erdélyben látszanak meg. Számos közgyűlésen és kongresszuson elhangzottak már ezek a sérelmek, de mindezekig minden eredmény nélkül. A nagyipar mindent megtesz a súlyos és válságos helyzet szanálására és mindent megtesz arra, hogy a kormányzattal megértesse: addig kell cselekednie, amíg nem késő! Ha mégsem fog semmi sem történni, akkor ez azt bizonyítja, hogy ez az ország nem tud segíteni önmagán.

Négymilliárd a kiűrités ára

A londoni konferencia elfogadta a francia javaslatokat. Poincaré sikertelen aknamunkája a béke ellen. Titulescu követeli Románia jóvátételi igényeinek figyelembevételét

(London, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már a londoni konferencia összehívása előtt is közismert volt, hogy Poincaré a kullisszák mögött erősen dolgozik a szövetségi konferencia meghívásán. Ebben az aknamunkájában segítőtársa volt Barthou, aki abban reménykedik, hogy ilyen módon nemsokára átveheti Herriot örökét. Nyílt titok, hogy Barthou és a konferencia jogi szakértőbizottsága hosszasan tárgyaltak Poincaréval és megállapodtak abban, hogy Hurst és Fromageot szakvéleménye hallatlan

támadás a jóvátételi bizottság tekintélye ellen.

Eznek megfelelően híre járt, hogy jóvátételi bizottság francia tagjai, élükön Barthouval, fenyegetőzni fognak és megtagadják közreműködésüket a londoni konferencia határozatainak keresztülvitele körül. Egyáltalában látható volt, hogy a világpolitika éléről letűnt francia politikusok erősen ragaszkodnak a jóvátételi bizottság hegemoniájához, mert egyedül itt van még komoly bázisuk.

Barthou és társainak számításai azonban nem sikerültek teljesen. A szankcióbizottság egyhangúlag elfogadta ugyan a döntőbíróagra vonatkozó francia javaslatot, de ebben a határozatban a bizottság kimondja, hogy a mulasztás kétségtelen megállapítás nélkül

egyetlen hatalom sem léphet fel Németországgal szemben.

Abban az esetben, ha a jóvátételi bizottság nem egyhangúlag állapítja meg a mulasztást, akkor ebben a kérdésben három döntőbíró ítélkezik, akiket ugyancsak egyhangúlag kell meg-

választani. Egyöntetű megállapodás lehetetlensége esetén a döntőbírókat a hágai nemzetközi törvényszék elnöke nevezi ki. A döntőbíró elnöke híre szerint amerikai politikus lesz. A szankcióbizottság francia és angol tagjai kölcsönösen gratuláltak egymásnak a kedvező megoldáshoz.

A párisi sajtó az elfogadott francia javaslatot az engedékenység utolsó határának állítja be, míg a német sajtó elfogadhatatlannak és tárgyalásra alkalmatlannak minősíti. Állítólag ezt fogja hangsúlyozni Németország delegátusai, akit valószínűleg hétfőre fognak meghívni Londonba.

A szállítási bizottság elfogadta a természetbeni szállításokra vonatkozó francia előterjesztést. Herriot ismertette a francia-belga kiűritési tervet, mely szerint Hagen várost 800 millió aranymárka, Dortmundot 600 millió, Bochumot további 700 millió, Essent pedig két milliárd márkányi kötelezvény elhelyezése után fogják kiűriteni. Ha mindezeket a feltételeket 1926 augusztus 15-ig nem teljesítik,

a franciák és belgák akkor is kiűritik a Ruhr-vidéket,

ha addig Németország a Dawes-tervben megállapított kötelezettségeinek pontosan eleget tesz. Az angol csapatok is fokozatosan ürítik ki a megszállt területet. Ezzel szemben a „Quotidien” azt írja a kompromisszumos javaslatról, hogy ha Franciaország és Belgium hajlandók egy év leforgása alatt katonailag kiűriteni a Ruhr-vidéket, akkor az angol kormány meghosszabbítja a kölni zóna katonai megszállását mindaddig, amíg a francia és belga csapatok kivonulnak.

A kiírás tervéhez senki sem szólott hozzá, mert ez a kérdés nem szerepel a konferencia programján, de a delegációk vezetői örömmel vették tudomásul Herriot kijelentéseit, amelyek élénk cáfolatai Franciaország annexiói terveinek.

A konferencia plenáris ülésén Titulescu kijelentette, hogy elfogadja a szakértők tervét, hangsúlyozta azonban, hogy Romániát a jóvátételi részesedésben nem szabad megrövidíteni és követeli, hogy az erre vonatkozó szövetséges tárgyaláson a román állam kívánságait is meghallgassák.

Az első számú bizottság által elfogadott javaslat pontjai a következők: 1. A jóvátételi bizottság köteles esetről-esetre eldönteni, hogy Németország mulasztást követett-e el a versaillesi békeszerződés alapján. 2. A szakértői bi-

zottságok tagjai e döntés ellen nyolc napon belül felelősséget vállalhatnak a döntőbíró-sághoz. 3. A döntőbíró-ság ítélete felelősséget teremt. 4. A döntőbíró-ság elnöke amerikai.

A harmadik bizottság éjjel egy óráig nem jutott megállapodásra és így a németek meghívása nem történhetett meg. A delegációk remélik azonban, hogy a meghívás még ma elmehet. A jóvátételi bizottság statisztikát közöl Németország eddigi fizetésteljesítményéről. A kimutatás szerint július 30-ig Németországnak 894 millió aranyárka készpénzt és 264 millió árka értékű természetbeni szállítmányokat kellett volna fizetnie. Ezzel szemben Németország készpénzben alig 40 milliót és 38 millió 955 ezer aranyárkának megfelelő természetbeni jóvátételt fizetett.

A Tharaud-fivérek az új Palesztinában

„Lósana hábbá bi Jörisolájim“

A két Tharaud-fivér neve nem ismeretlen az erdélyi zsidóság előtt. A testvér francia írók, akik majdnem egész irodalmi működésüket a zsidókérdés ismertetésének szentelték, több könyvet írtak a régi Magyarország zsidóságáról is. Így a „Kereszt árnyékában“ a kunfalvi jesiváról szól, a „Mikor Izrael a király“ pedig a magyarországi kommunárisportjait adja. Bár ezek az írások igen gyakran megható és szeretetteljes képeket festenek a zsidó életből, még sem mondhatók elfogulatlanok és a zsidó köztudat a két Tharaud-fivért az egész sémita fajta féltékenységgel és elfogult gyűlölettel ítélő írónak tartja.

Tharaudéknak a zsidósággal és a zsidókérdéssel szembeni érdeklődése most sem lohadt le és éppen ez az érdeklődés adott impulzust palesztinai utjukra, amelyek impresszióiról most megjelent könyvsíkjában a „Lósana hábbá bi Jörisolájim“-ban számolnak be. Ez a könyvünk is tele van elfogultsággal, amely elfogultságuknak forrása a francia nemzeti imperialiszma, amelynek fáj, hogy a brit világbirádság elbájosításában megvetette a lábát és ezt a zseniális sakkjátszát a Zsidó Nemzeti Otthon formájában valósította meg. Éppen ezért a két Tharaud-testvér a Zsidó Nemzeti Otthont megbánott nemzeti hiúságának görbe tükrén keresztül nézi, de úgy jár, mint Bileám, aki átkozni jött, de szavai áldást szongtak — mert Tharaudék lelkehez is közel férkőzött az épülő ország sok új csodája. Így írt a rossziudulatu toll néhány fejezetet keresztül valóságos dicshimnuszokat.

A könyv két jellegzetes fejezetét itt adjuk:

E fejezetek egyikének címe „Judea fia“, szól pedig arról az Eliézer Lazarovics Elianov nevezetű orosz zsidóról, aki eldobta régi nevét, magát Ben

Jehudának nevezte, melyet annyi század után ő akart újra élővé varázsolni. A héber nyelv ma csakugyan élő nyelve a palesztinai új zsidóságnak: nemcsak imádkoznak rajta, mint az egész világ minden zsinagógájában, hanem az iskolában is ez a tanítás nyelve, ezen írják újságikat, ezen csevegnek a kávéházban az öregek, s ezen udvarolnak a legények a leányoknak.

Az, aki ezt a csodát kezdeményezte, még élt, amikor a két francia író Jeruzsálemben járt. Felkeresték és tőle magától tudták meg élete történetét, melyet könyvükben elmondanak. Egy litván mezővároska gettójában született, szalmafedes házikóban, s ugyanilyenben volt az a jesiva, ahol fiatal éveiben huszadmagával ült egy híres rabbi lábainál, taludot tanulni. A taludot héber igéit azonban nem héberül, hanem „jiddis“ nyelven kommentálták, mert a szent nyelvet istentelenség lett volna közönséges beszédre is felhasználni, még vallásos tanítás céljára is. Hiszeu Mendelssohn is majdnem kiátkozták, amiért németre merte lafordítani a bibliát.

Egy szép napon, mikor Eliézer Lazarovics a rabbinus helyett ott prédikálhatott a kis város zsidó templomában, egy jómodu moszkvai zsidó tévedt oda, akit annyira megragadott a cingár fiú ékesszólása, hogy magával vitte Moszkvába, kitaníttatni egy orosz szépirodalomban. Három-négy évig diákoskodott a fiú, jötevője házában lakva, s egybe-között héber nyelvre oktatva ennek legidősebb leányát, Debórát. Mester és tanítvány megszerették egymást és mikor egy politikai vita miatt 1877-ben Eliézer elhagyta a házat, Debóra odaadta neki pár megtakarított rubeljét, állandóan fejére tette kezét és azzal bucsuzott tőle:

— Az Isten óvjon, Eliézer; ha szólítani fogsz, jövök majd.

Az ifju nekivágott a nagyvilágnak. Itt is, ott is stációzva, tanítgatva, egy esztendő után eljutott Párisba. Ezen az utján érlelődött meg benne az az elhatározás, hogy életre fogja kelteni a régi próféták nyelvét; egy iszálló szalmáján, ahol könyörtől hálai engedték, tett erre esküt és nevezte el magát Ben Jehudának.

Párisban, ahova egy árva sou nélkül érkezett, a véletlen összehozta egy 48-as lengyel emigránsal, aki megszerette, s azóta együtt éltek, együtt jártak el a Collége de France-ba, vagy a képviselőházba, hallgatni Gambetta beszédeit. De a lengyel is szegényember volt és mikor Ben Jehuda tudóbajos lett és délre kellett volna utazni, ő sem birt rajta segíteni. Annnyira azonban futotta, hogy elmenjenek mináketten Bécsbe, megkérdezni egy ott élő híres író, nem tartaná-e helyesnek, ha valahogy elvergődnének Palesztinába? Smolenszky — így hívták az író — örültségnek mondta a tervet és inkább segédszerkesztői állást ajánlott Ben Jehudának, az ő kis héber nyelvű hetilapjánál. De ekkor megjelent Debóra, aki elsökött az apai házból, hogy fölkeresse szerelmét, készen őt követni a világ végére — még Jeruzsálemben is. Megülték az eljegyzést s aztán a hűséges lengyelrel együtt utra keltek a Dunán az ígért földje felé. Ezen az uton fogadta meg Ben Jehuda menyasszonyának, hogy azontul más nyelven, mint héberül, egy árva szót sem fog vele váltani.

Jeruzsálemben évekig nyomorogtak. Az emberek vagy félbolondnak vagy istentagadónak mondták, mert a szent nyelvet hétköznapi dolgok elmondására merte lealacsonyítani. De Ben Jehuda nem tágtott: majdnem két ezredév után az ő gyermeke volt az első, aki az első szót, amit ki-ejtett, a „mama“ szót, héberül mondta! Mikor ötödik gyermekük születése után a sok nélkülözés megölte Debórát, a jeruzsálemi fanatikuskok nem akarták a zsidó temetőben eltemetni engedni: még meg is kövezték a koporsóját! Magára Ben Jehudára pedig a zsinagógában mondták ki a legrette-netesebb egyházi átkot. Ben Jehuda mindezt elviselte és kis héber újságjában továbbfolytatta harcaát. Egyszer, a Makkabeusok emléknapján, lángoló cikket írt lapjába, azt hirdető, hogy végre valahára vissza kellene adni a zsidóknak az „ősök földjét“. Ellenségei ezt az alkalmat ragadták meg, feladták a vakmerőt a török hatóságoknál: azt mondták, lázító. Tizenöt évi fegyházat kapott, de később megkegyelmeztek neki. S aztán tovább küzdött, egész addig, míg Herzl föllépte egyszerre egész táborát állított köréje azokból, akik az új zsidó államban igenis a zsidó nyelvet követelték. Így végre győzött. Még megérte azt is, hogy az

Orrlik és Hebbegő

— Tréfa egy felvonásban —

Irtá Szabó Imre

(Minden jog fenntartva)

Szereplők:

Orrlik)	vlegényjelölt
Hebbegő)	menyasszonyjelölt
Sárika)	szabó
Fingerhut)	mosónő
Schmutz Janka)	

(Szín: Tágas szoba félig óedi, félig modern berendezéssel. Zsidó táblák, képek a falakon. A kredencen ezüst gyertyatartók és más ezüstnemű között valencei mivű fűszerszámtartó. Az egyik sarokban nyitott zongora. Két ajtó a színpal két szárnyán. Asztalon és székeken női kázmunkák. Pamlag, két régi divatu fotel. Egyikben Orrlik, másikban Sárika.)

ORRLIK (Rikító elegánciájú, beretvált, kopaszodó, 30—32 év körüli nagyorrú fiatalember, tarka, feltűnő nyakkendővel. A szélhámosok erőtelt nyugalma rajta. Beszéde orrhangu. Fáradt ál-előkelőség mozdulatain és gesztusain): Mennyi bosszúsága van az embernek a rongyos pár vagon tűzifa miatt. Már szeretnék valami komoly dologhoz fogni, de ilyesmi mindig utjába áll az embernek.

SÁRIKA (házas, takaros, csinos leány, ölben könyv): Milyen komoly dologra készült, ha szabad érdeklődnöm? (Erősen figyeli a férfit.)

ORRLIK (fásultan): Itt van mindjárt a báró Félíg-Jóó esete. Találkozom vele a multkor, magához invitált egy pohár valódi hollandi kőmnyre. Elmegyek hozzá, diskurálgatunk és mondanom sem kell, hogy a két pohár pálinkából hajnalig tartó pezsgőzés lett. Azt hitte, a ravasz fiú, hogy berugat és részeg fővel aláírta a megegyezést, amit én szándékosan halgatok, mert előbb pénzt akarok a

tűzifából. (Földül, fontoskodón. Tudja Sárika, ha az embernek pénze van, más hangsúllyal tud beszélni.)

Második jelenet

ANYUKA (Polgárilisan öltözött, kedveskedő, ravasz asszony, belép a jobb ajtón. Fejbiccenéssel köszönt): Hallottam Orrlik ur. Nagyon helyesen jegyezte meg. Akinek pénze van, a hangját is másképp hordja.

ORRLIK (Keszű fölényel): Nekem tetszik mondani! (Föl és alá sétál.)

SÁRIKA (Anyja felé): Nézd anyuka, nem lenne jó, ha Orrlik ur Félíg-Jóó üzletébe bele-vonná apust. Félek, hogy amíg pénz lesz a tűzifából, közben elpárolog a báró üzlete.

ANYUKA (ujjal közé veszi homlokát, gondolkodik):

ORRLIK (a közönség felé, a csirkefogók gesztusával): Ez egy ilyen átlékony nő. Éppen olyan, amilyenre szükségem van! Milyen könnyen puhulna, ha a mámi nem hűsitené! De itt a mámi és mit lehet csinálni. *Mókás, verses hangsúllyal.* Főzni, főzni kell tovább, amíg anyuka is megégeti magát.

ANYUKA (aki közben gondolkodott): Sári-kám, gyermekem, tudod te, hogy miféle üzlet az a Félíg-Jóó féle és tudod te, hogy miféle ember ez az Orrlik?

ORRLIK (ezalatt a publikum felé néz ravaszul):

ORRLIK (nagyon előkelően): Legyen szerencsém!

ANYUKA (higgadtan, mosolygón): Sárika említette, hogy önnek valami közös üzlete van Félíg-Jóó báróval, amint pillanatnyi pénzhiány miatt nem tud lebonolyítani. Nem mondhatná meg kedves uram, milyen természetű az az üzlet?

ORRLIK: Bocssáson meg, de ezt éppen üzleti

érdekből nem mondhatom el. Asszonyom, ha ön jó üzleti nő, tudhatja, hogy ilyesmit még leendő rokonok között sem szokás elmondani.

SÁRIKA: Az üzletről csak annyit tudok, amit Orrlik mondott. Meggyőződésem, hogy Orrlik egy jóra való, rendes ember. Elvégre, ha egy báró pezsgőzik vele, mégis csak valaki.

ORRLIK (a közönség felé): Bár tudnék úgy inni, ahogy ez a nő tud inni!

ANYUKA (aggódó gunnyal): Biztos vagy afelől, hogy ittak egymással?

ORRLIK (csirkefogó tempóban): Ő egy más-sal és én egy mással!

SÁRIKA (kissé indignálódva): Meg lehet tőle kérdezni. Ninos olyan messze innen!

ANYUKA (felölti ravasz mosolyát): Szabad néhány szóra, Orrlik ur!

SÁRIKA (földül, a zongorához megy, babrál a kották között és néhány halk ítemet ver ki):

ANYUKA (gunnyosan): Látnom, ön diszkrét ember, de egyet talán mégis elmondhat nekem bizalmasan.

ORRLIK (előkelően): Kérem alássan, ha módomban van, nagyon szívesen!

ANYUKA: Mondja meg nekem, de őszintén: élő ember az a Félíg-Jóó báró?

ORRLIK (nyugodt fölényel): Erre a kérdésre kérdéssel válaszolhatok. Mi fontos önnek asszonyom, a Félíg-Jóó élete, vagy az üzlete?

ANYUKA (kissé bosszusan): Ne kerteljünk, de ne is évődjünk egymással. Orrlik ur, ön elég félreismertethetetlen a leányom kezére pályázik.

ORRLIK (udvariasan): Mindig, világéletemben egyenes ember voltam és most sem tagadom meg magam. Nagyon örülök, hogy igen tisztelt asszonyom kezdeményezi az esetet. Azonban nehogy ebből arra következtessen, hogy emiatt én előnyöket kívánok magamnak biztosítani. Nem asszonyom! Ismétlem: én karakter vagyok. Előnyök az ilyen

arab és az angol mellett a héber lett Palesztina harmadik hivatalos nyelve s azt is, hogy az olajfák hegyén egy hébernyelvű egyetemnek rakták le alapkövét. Mikor tavaly meghalt, a cionisták úgy temették, mint egy nemzeti hőst s most ott nyugszik hűsége Debórája mellett, akinek koporéjára kövek hullottak volt...

Egy másik regénybe vagy talán drámába illő történetnek, melyet Tharaudék elbeszélnek, színhelye egy tengerparti, athliti kis zsidó telepítés, ahol félszázaddal ezelőtt egy Romániából kivándorolt zsidó, Aronsohn Áron nevezett, teremtett magának barátságos otthon. Négy gyermeke közül a legidősebbet, Aront, Franciaországba taníttatta, ahol ez kulturmérnöki oklevelet szerzett. Második fia, Sándor és két leánya, Sára és Rebeka, szintén európai nevelésben részesültek. Mikor kitört a háború, csak a mérnök, Sándor és Sára voltak otthon öreg édesapjuk oldalán. A szövetségesek — így okoskodtak — az elnyomott népek felszabadításáért harcolnak, ennél fogva az elnyomott zsidóknak is melléjük kell állniuk. Nem egy zsidó szokott el hazulról, hogy eljusson a harctérre; némelyiket, például a család egy Feingold nevű barátját, a törökök szökés közben elfogták és agyonlőtték. Aronnak sikerült a dolog: beduinakk öltözik és el tud jutni Egyiptomba, ahol beáll katonának és közli az angolokkal, hogy otthon maradt családtagjai szívesen végeznek kémiszolgálatot a brit sereg részére; csak küldjenek meghatározott napokon egy kis naszádot az athliti-öbölbe, ott majd átvehetik a török hadmozdulatokról szóló jelentéseket. Az angolok örömmel fogadták az ajánlatot és Aronsohn Sára gondoskodott róla, hogy valóban fontos híreket kapjanak. Egyideig rendben ment minden, de egyszer aztán valaki besugta a török hatóságoknak a dolgot. Éppen a zsidó sátoros ünnepeket ülték a telepen, mikor megjelent a názáreti kaimakám egy lovascsapattal, házkutatást tartott s mikor nem talált semmit, megkötöztette az öreg Aronsohnt, kisebbik fiát, Sándort és a kémiszolgálat legbuzgóbb szervezőjét, Sárát. Aztán verték őket puskatussal, előbb az öreget.

— Apám — kiáltott felje Sára — gondold meg, hogy már egy sem élhetsz sok esztendő és halj meg becsülettel!

Az öreg pedig rámondta:

— Te pogány! nekem mondd ezt?

És nem vallott egy árva igét sem. Sárát az ajtóféltárhoz kötözték, úgy korbácsolták, úgy szurkálták tüket a körme alá, majd forró téglát tettek a mellére és a lábára. A leány hősi lélekkel tűrte s nem is felelt kínzóinak. Ez így folyt öt napon át. Hatodnap megtudta a leány, hogy már most elszállítják a názáreti börtönbe. Mikor érte jöttek, engedelmet kért, hogy egy percre szobájába men-

helyzetből. Soha! (A közönség felé) Legfeljebb egy kis előleg!

MAMA: (meghallja az utolsó mondást, elszörnyűködve): Úgy?

ORRLIK (magára eszmélve, elhárító mozdulattal): No no, ne tessék félreérteni. Üzleti előlegre gondoltam.

ANYUKA (kiengesztelőde): Alapjában véve én sem gondoltam másra. Aki küszöbötmet átlépi azzal, hogy a leánnyal komolyan foglalkozik (Sárka egy operettáráját játszik a zongorán), legyen elkészülve arra, hogy a staffirungon kívül egy garast sem kap. Ugy bizony, kérem. Én nem úgy neveltem a gyermekeimet. Sárka, umberufen, szép leány, művelt leány, házias, a társadalomban éppen úgy magállja a helyét, mint a konyhában.

ORRLIK (keservesen): Ezekről az erényekről kedves, jó asszonyom, magam is meggyőződtem, de úgy vélem, mintha kissé eltérnénk a tárgytól. Most üzletről van szó és pedig nem Sárkával kapcsolatos üzletről.

ANYUKA (mosolyogva): Üzlet. Jaj de csunya ez!

ORRLIK: Ámde, ha sikerül, be jó! (Jóbarát.)

MAMA: Őa rima!, kedves uram. Keltő talán és konkurrensse Hebbegőnek? (Ravaszul mosolyog.)

ORRLIK (gőgösen): Őa rivalist akart mondani, asszonyom. Hebbegő nekem nem lehet ellenfelem. Azok közé tartozom, akik ellenfeleiket is megválasztják. Egy dadogó, o lábú ifjono nem lehet a rivalisom (Anyuka elé áll). Kérem, ha ez az ember komolyan udvarol Sárkának, én már itt sem vagyok.

ANYUKA (negédesen): És hagyná futni az üzletet?

ORRLIK (leül): Az üzlet, az más. Hát kérem, beszéljessünk az üzletről.

(Folyt. köv.)

jen; volt egy kis revolvere s azzal véget vetett szenvedéseinek: a sátoros ünnep utolsó napján mindörökké búcsút mondott Izrael földjének... Pár nap múlva pedig bevonult az angol sereg Jeruzsálembe és felszabadította a török uralom alól a palesztinai zsidóságot.

Ilyen történeteket is tud elbeszélni a két francia író.

Antiszemita tüntetések Resicán

Beverték a zsinagóga ablakait. Nagy fölháborodás a város német lakossága között. Ablakbeverések Boksánbányán és Dicsőszentmártonban

(Resica, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt szerdára virradó hajnalban a város, ahol mindenkor a nemzetiségek és felekezetek közötti béke és megértés homolt, olyan jelenetek színtere volt, amire forradalmi időkben is alig akad példa.

Kedden este a kávéházakban és vendéglőkben néhány a városba rándult fiatalember együtt több itteni ismert mulatozó ifjával nagy dárdót csaptak. A békés polgárság és a munkások nem is sejtették, milyen alkalomból rendezik ezt a vigasságot. Minthogy a mulatozó társaságok a szokottnál is zajosabban viselkedtek, az emberek korán elhagyták a helyiségeket, hazamentek lakásaikba, azonban itt sem élvezhették az éjszakai nyugalmat, mert a fiatal emberek éjfél után az utcán folytatták a zavarásokat.

Hajnalban pedig négy óra körül a zsinagóga előtt csoportosult a zajongó, részeg csapat és nagy kövekkel bezúzták a templom minden ablakát.

A hatósági vizsgálat délelőtt kilenc órakor vette kezdetét, mikor a rombolók egy része már a reggeli vonattal elhagyta a várost. A rendőrség többek feljelentésére előállította Carol Bajosuf CFR-tiszviselőt, akit azonban kihallgatása után szabadonbocsátottak.

A város németajku lakossága, különösen a

munkások hallatlanul fel vannak háborodva az eset fölött és a közbiztonsági hatóságoktól a legerélyesebb intézkedések életbeléptetését követelik.

— Nálunk ez sohasem volt, — mondják elkeseredetten — hogy a vallást ilyen brutálisan megsérték. Mi mindig igyekeztünk egymás között a békét fenntartani és nem engedjük, hogy egy terrorista csoport felborítsa a felekezeti békét. Ha megismétlődne hasonló eset, akkor az öklünkkel fogunk érvényt szerezni békekészségünknek.

Az elkeseredést fokozza, hogy a közelmúltban is beverték a zsinagóga néhány ablakát. De akkor nem hitték, hogy szervezett rendezvényekkel van dolguk, hanem diákosnyire gondoltak. Most a társadalom minden rétege követeli a hatósági megtorlást.

Hasonló atrocitásokról kaptunk hírt Boksánbányáról és Dicsőszentmártonból. Mindkét helyen éretlen elemek betörték a zsinagóga és a környező zsidó házak ablakait. Boksánbányán a zsidó hitközség küldöttsége kereste föl a rendőrprefektust, aki szigorú vizsgálat megindítását helyezte kijátásba. Dicsőszentmártonban Folea dr. vármegyei prefektus vette kezébe az ügyet és kijelentette, hogy a törvényes eszközöket a legkíméletlenebbül fogja alkalmazni a rendbontók ellen.

Miként az óras pótolja az elkopott kereket...

Hütlí Hümer professzor az orvostudomány jövőjéről

(Budapest, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy budapesti lap nemrég körkérdezt intézett a legkiválóbb írókhoz és tudósokhoz, hogy véleményük szerint a következő huszonöt évben belül milyen fejlődésnek néznek előbe a különböző tudományok, művészetek és foglalkozási ágak. A beérkezett válaszok közül kétségtelenül a legérdekesebb Hütlí Hümer sebészprofesszor válasza, aki rendkívül figyelemreméltó módon vázolja az orvostudomány várható fejlődését. Hütlí professzor többek között ezeket írja:

Az utolsó évek munkásságát véve alapul, a következő 25 évre alábbiakat jósolhatjuk:

A betegségekkel foglalkozó tudomány két részből áll: teratológiából, mely a veleszületett betegségeket és nozológiaiából, mely a szerzett betegségeket tárgyalja.

Az elsőre vonatkozólag sikerülni fog elérni azt, hogy veleszületett rendellenességek, betegségi hajlamok, vagy betegségek ritkábbak lesznek. Ennek útját-módját a nemzeti vagyonszádason, a művelődésén, az anyavédelmen és hygiénán kívül elsősorban az eugénika mutatja meg. Amerika több államában, valamint Svájcban törvényhozással meg van állapítva. Németországban pedig most javasoltattott, hogy a fajfenntartásból (operatív) meddővé tétel által rekesszék ki azokat, akikről tudni lehet, hogy utódaik a társadalomra csak terhet jelentenek. Az emberfajta minősége apró sebészeti beavatkozás által föl fog javulni, ha nem lesznek súlyosan elmebeteg, hülye, javithatatlan alkoholista, stikénéma, nyomorék és megrögzött gonosztevő apák és anyák.

A rák gyógyítása

Kétségtelenül fölöslegessé válnak majd azon heroikus és torzító műtétek, amelyekre ma olyan büszkék vagyunk és amelyekkel tényleg sok ember életét mentjük meg. Egy amerikai doktorkisasszonynak, Maud Siyének sikerült egértörzseket kitenyészteni, amelyeknek egyedei mind rákosak lettek, de olyan törzseket is, amelyek nemcsak hogy nem kapták meg a rákot, hanem amelyeket nem is lehetett rákkal beoltani. Ugy látszik tehát, hogy a daganat a „rákbeteg szervezetnek“ csak tünete. A jövő 25 évben, a laboratóriumban a „serológia“ reá fog jönni arra, hogy mi teszi a szervezetet a rákkal szemben ellentállóvá és akkor a ráksejteknek eme teljes anarchiája meg fog szünni.

De ha mégis olyan betegség éri a szervezetet, mely operációt tesz szükségessé, annak a veszélye is a legkisebbre fog csökkenni. A jövő fejlődésétől várni lehet, hogy a ma némileg kockázatos altatás veszélytelenné válik. Máris folyóan eredménnyel kecségetető kísérletek, melyek értelmében bizonyos agyi központok vilanyozására, avagy bizonyos ereknek időleges összenyomására az álmóhoz nagyon hasonlatos öntudatlanság következik be, amely addig tart, amíg reá szükség van.

A sebészet állandóan területeket veszít. Előreláthatólag azonban új területeket nyerni is fog. Csak gondoljunk ama idegoperációkra, melyek most vannak keletkezésben, azután a vérmirigyeken végzendő beavatkozásokra. És hol vannak a szervátültetések! Állítólag már sikerült egy háromlábú kutyára a negyedik lábát egy másik kutyáról reá gyógyítani. Elméletileg egyáltalán nem lehetetlen az, hogy a sebész is friss szerveket fog átültetni abba, akinek valamely darabja elromlott, mint ahogy az óras pótolja az elkopott kereket, vagy a törött rugót. A kísérleti orvostudomány valószínűleg el fogja érni azt, hogy vesét vagy más szervet át lehet ültetni, azonban kérdés (és ha a mai erkölcsöket nézzük, nagyon is kérdés!), akade olyan önzetlen barátot, aki a megromlott fiúnak odaadja az ő nélkülözhető veséjét?

Uj Matuzsálemek

Az orvosi tudomány nem fogja megtalálni a bölcsök követét és nem fogja az embernek a halhatatlanságot megteremteni. Ami született, annak meg kell halnia, mert a halál elválaszthatatlan testvére az életnek. Azonban a faj szempontjából is fontos az, hogy meddig tart az élet. Elég, ha a tudomány meghozza azt, hogy az ember életének természetes határán (120—130 év) tér vissza a nagy körforgásba. A természetes végnél a halál a fáradt utazóhoz nem mint csontoskeztű kaszás fog közeledni, hanem mint szelidarou nemtő, lefelé fordított fáklyával és a haldokló megnyugvással mondja majd: nagyon szép volt, de elég arra, hogy most már veled pihenni térjek!

A magyar népszövetségi kölcsön jegyzése

Budapest, aug. 1. A budapesti bankoknál megkezdődött a népszövetségi kölcsön jegyzése.

A nemzetközi zsebtolvajok találkahelyén

Nyolc zsebmetszés Kolozsvártól Székelykocsárdig. Hurokra került tolvaj, aki csak a menyasszonyát vallja be, de kiderül, hogy egymillió lej vagyona van

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már több ízben beszámolt a vonatokon, de különösen a székelykocsárdi állomáson elkövetett vakmerő zsebtolvajlásokról. A hatóságok a legerélyesebb évi intézkedéseket léptették életbe, de a ravasz zsebtolvajokat a hatóság embereinek a jelenléte ugylátszik nem igen hozza zavarba, mert a mai napig zavartalanul tűzik munkájukat. Nagy ritkán fordult elő, hogy egy-egy zsebvágó elügyetlenkedni a dolgot és rendőrkézre kerül. De ha kézre is kerül, rendszerint újból szabadlábra helyezik, mert mindegyiknek bejelentett lakása van és a törvények szerint a fogvatartásukra nincs elég jogalap.

Tegnapelőtt történetesen a nemzetközi zsebtolvajok találkahelyére, Székelykocsárdra utaztam. Az esti expresszvonat félnyolc óra után hagyta el Kolozsvár állomását. Ez alkalommal kellemesen csalódtam a zsebtolvajokban, mert eddig még kiderítetlen okokból, a bevett szokástól eltérőleg, megkímélték a le- és felszálló utasokat és a kolozsvári állomáson zsebtolvajlásért egyetlen károsult sem tett jelentést. Kolozskara körül járhatott a vonat, amikor az étkezőkocsi pincérje fülkéről-fülkére járva, barátságosan az étkezőkocsiba invitálta az utasokat. A barátságos invitálásnak minden szempontból megett a hatása. Az utasok csoportul hagyták el fülkéjüket és hagyták őrizetlenül poggyászaikat, amíg a vonat Székelykocsárdra ért, addig öt lopással lett gazdagabb a vasúti bünkronika. A károsultak közül a legrosszabbul Kálmánovics Ernő budapesti kereskedő járt, akinek pénztárájában levő négyezer lejen kívül az utlevélét is ellopták. A székelykocsárdi állomáson a zsebtolvajok valóságos attackot intéztek az érkező vonat ellen. Az eredmény: három újabb feljelentés.

A pályaudvar egyik detektívje — a zsebtolvajok réme — elbeszélte, hogy az ostromlappal rendelkező zsebtolvajipart is. A rendőrséget a katonaság is segíti a munkájában és ezzel a tulerővel már a leggyafurtabb zsebmetszők sem tudnak megbirkózni.

Hazafelé jövet már úgy látszott, hogy a vonatot teljesen elkerülik a zsebtolvajok és az éjszakai gyorsvonat minden incidens nélkül érkezik be Kolozsvárra.

Alig érkezett be Kolozsvárra, amikor az állomás szolgálatot teljesítő detektív a lezárt utasok között felismerte Cristeanu Ivan közismert zsebvágót, akit a rendőrség azzal gyanúsít, hogy a kolozsvári állomáson július tizenötödikén történt félmillió zsebtolvajlásnak ő a tettese. A detektív Cristeanut letartóztatta és azonnal megkezdte a kihallgatását. Cristeanu a hozzáintézett kérdésekre tagadón rázza a fejét és kijelenti, hogy egyáltalán semmi köze a zsebtolvajokhoz, mert ő mint becsületes ember keresi meg a megélhetéséhez szükséges összeget.

A konokul tagadó zsebtolvajt mégis átkísérték a központi rendőrségre és ugylátszik, nem hiába, mert a kihallgatásra beidézett károsult Slapper Armin budapesti kereskedő a „becsületes” emberben ráismert a tolvajára. A vallatás során kiderült, hogy az ipsének humora is van.

— Van-e vagyona? kérdezte a rendőrtiszt.
— Van egy menyasszonyom.
— Mióta vagyon a menyasszony?
— A menyasszony mindig is vagyon volt, — feleli Cristeanu — csak ügyesen kell felhasználni a munkához.

A kihallgatás során lassacskán kiderül, hogy Cristeanunak Erdély összes városaiban bank-

betétje van és a vagyona megközelíti az egymillió lejt. A híres zsebtolvaj midőn észreveszi, hogy rendőrségnek tudomására jutott, hogy különböző bankokban pénze van, kijelentette, hogy a pénz nem lopásból származik, mert ő világeletemben becsületes ember volt. Ez azonban már nem használta az eljárás mégis megindult ellene.
B. M.

Heves harcok a Jewish Agency miatt

A londoni cionista tanácskozáson az ellenzék tovább támadta Weizmann javaslatát

(London, aug. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön délután a cionista világszervezet nagytanácsa folytatta a Jewish Agency felőtti vitát.

Leon Motzkin elismeri, hogy Weizmann hatalmas munkát végzett Amerikában, mégis aggodalommal tekint a jövőbe, mert szerinte a Jewish Agency megvalósulása esetén csak a galut-politika és kulturmunka marad a cionisták számára. Sokkal fontosabbnak tartja a kérdést, mintsem a nagytanács bizottság magára vállalhatná a döntés felelősségét és ezért a világkongresszus összehívását sürgeti. A szónok megnyugtatóan Chafes főrabbi hangszólózza, hogy az amerikaiak nem követelnek külön jogokat, csak azt mondják, hogy jogok nélkül tevékenységet nem vállalhatnak. Azok számára, akik ezt vallják, meg kell könnyíteniük, hogy Palesztinánál dolgozhassanak. És ha netalán mégis beigazolódnának a túlzott aggodalmak, vagyis konfliktus támadna a Jewish Agency és a cionista szervezet között, egészen bizonyos, hogy nem a cionisták fognak alulmaradni.

Berl Locker azt vitatja, hogy a nagytanács bizottságának nincs joga a Jewish Agency kérdésében határozni. A szervezet palesztinai munkásságát csak akkor hajlandó beleegyezni a Jewish Agency kibővítésébe, ha a nemzionisták képviselőit demokratikus alapon fogják beválasztani. Szerinte a zsidó tömegekből kivonható nemzeti vagyonnal is fel lehet Palesztinát építeni. Ennek igazolására követeli a világkongresszus egybehívását.

Grünbaum, az ellenzék vezére azt kívánja feltüntetni a Jewish Agency szabályzatában, hogy a testület csak ideiglenes jellegű és a világkongresszus összehívásával megszűnik. Ezenkívül kívánja annak hangsúlyozását is, hogy a Jewish Agency a zsidó nép képviselője, nem pedig kolonizáció céljaira megalkotott érdekszövetkezet. Amennyiben ez a két javaslatát nem akceptálják, akkor ezek fogják képezni a cionista ellenzék választási platformját a legközelebbi világkongresszusra.

Jacobson dr. nyomatékosan hangsúlyozza, hogy senkinek sincs joga zsidókat kizárni Palesztina felépítéséből a részvételéből. Maguk a cionisták sem

teljesítették mindenben kötelességüket, sokan egyáltalán nem jártak hozzá a Keren Hajeszódhoz.

Hellmann bejelenti a Hitachdut nevében, hogy frakciója bizonyos feltételek mellett hozzájárul az amerikai javaslat elfogadásához és megállapítja, a dr. Berthold Feiwel által dőlelőtt benyújtott referátum nagyjában már honorálja is a Hitachdut kikötéseit.

Kaplan felvilágosítja a bizottság tagjait, hogy a Palesztina-munka nem mehet tovább a mai lassu tempóban, amelynek fokozására igenis szükség van az amerikai zsidóság közreműködésére. De ha a Jewish Agency javára fontos jogokról kell lemondanunk, tudunk kell azt is, vajjon képes-e megvalósítani ez a testület mindazt, amit elvárnak tőle.

Arthur Ruppin számolt be ezután amerikai tapasztalatairól. Meggyőződése szerint az amerikai zsidóság becsületesen és minden hátsó gondolat nélkül akar Palesztina felépítésében közreműködni. Ezzel kapcsolatban áttekintést adott az utóbbi öt év Palesztina munkájáról és rámutatott arra, hogy nemcsak a cionizmus célja kerül veszedelembe, hanem súlyos politikai következményei is lehetnek annak, ha továbbra is csak ilyen tempóban tudjuk folytatni az újjáépítést. A bevándorlás ijeszten csekély, a földbirtoknak csak igen kicsiny százaléka van zsidó kézben, az országot viszont rohamosan fejlődik és így egyre nehezebb lesz megtartani az egyensúlyt. A mi munkánk megkönnyítésére a Jewish Agency olyan lehetőség, amelyet okvetlenül meg kell ragadnunk. Munkatársakra van szükségünk, akik megosszák velünk a felelősséget. A felelősség azonban mindig kettőt jelent: kötelességet és jogot.

A vita befejezése után két bizottságot választottak. Egyet a Jewish Agency kérdésének tanulmányozására, a másikat pedig a költségvetés összeállítására. Az első bizottság tagjai Jacobson, Grünbaum, Farbsin, Hellmann, Motzkin, Brudny, Hindes, Gottlieb és Locker, míg a második bizottságba Lewite, Federbusch, Hantke, Goldmann, Kaplan, Ussischkin, de-Liôme, Mereminsky és Aleinikoff lettek megválasztva.

Mussolini nem mond le

Róma, augusztus 1. Mussolini olasz miniszterelnök levelet írt a faszisták bolognai gyűléséhez. Leveleiben tiltakozik az ellenzéknek a Matteottigylakosság óta tanúsított harcmodora ellen. Képtelennek tartja távozását kívánni csak azért, mert elnöke a faszista pártnak, hiszen a francia miniszterelnök egyúttal a szocial-radikális pártnak is elnöke. Macdonald szintén elsősorban pártvezér, aki résztvevett egy faszistaelenes gyűlésen és mégsem követelik a lemondását. A türelem politikája haszontalan és ezért a faszizmus ezt az utat nem is követheti.

Mérlegképes

autorizációval rendelkező főkönyvelő, perfect magyar, német délelőtti, vagy délutáni, esetleg

Órakeresést vállal.

Vállalkozik könyvek rendbehozására, likvidációs munkálatokra, új könyvek felfektetésére. Ajánlatok „20 évi praxis” jellegre a Radióhoz, Cluj, Strada Regina Maria 34. küldendők.

Anton Rosenzweig

librarie Zsidókönyvkereskedés (Buchhandlung) CLUJ Piata Mihai Viteazul 37-38. [v. Széchenyi-tér] Alapítva 1890. Saját ház.

ספרים האנדרלונג

Detail — Angro.

ספרים חסידיים, חסידיים, חסידיים

עשרות גאון אנדרלונג וילברברטמן!

Mindenféle fordítású imakönyvek egyszerű és diszkrét Selyem és gyapjú Talszok nagy raktára!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

U. Jenő, Erdeis. Levelét illetékes helyre juttattuk, ahonnan idejekorán megkapja a szükséges felvilágosítást.

S. József, Tg.-Mures. Nem jelenik meg.
M. J., Sighet. 1. Berlinben valóban van speciális fogászati klinika, mely 2-3 évig tart, de doktori címre nem képsít, csupán külön diplomát lehet ott szerezni, mely az iteni fogtechnikussággal egyenrangú képesítés. 2. Okvetlenül felveszik, de érettségi bizonyítványát fordítsa le németre s hitelesíttesse. 3. Az ottani megélhetéshez minimálisan négy-ötezer lejre van szüksége havonta. 4. Előgyakorlat nem szükséges.

Sch. Miksa, Timişoara. Mint az Uj Keletben olvashatta, az Erdélyrészi Központi Palesztinahivatal az ügykezelés megkönnyítésére minden jelentősebb vidéki helységben és így Temesváron is megalkította a lokális Palesztina-bizottságot. Mindenki tehát, akinek bármilyen ezirányú felvilágosításra van szüksége, közvetlenül a helyi Palesztina-bizottsághoz forduljon, amellyel ugyanolyan megbízható és pontos információt kap, mint a munkával amaggyis elhalmozott központi Palesztinahivaltól. Forduljon tehát dr. Briszker Ezekiel orvoshoz, a temesvári Palesztina-bizottság vezetőjéhez.

S. Jenő, Tg.-Mures. Fenti üzenet általánosságban önnök is szól. Forduljon közvetlenül dr. Erdélyi Emil gyógyszerészhez, aki a vásárhelyi Palesztinagyeket irányzi.

G. Péter, Oradeamare. 1. A drámapályázat határideje szeptember 15. Pályaműveket a következő címre kell beküldeni: Imre Sándor dramaturg, Cluj, Magyar Színház. 2. Ami öt darab versének sorsa miatti panaszát illeti, az teljesen jogtalan, mert ebben a rovatban megüzentük, hogy nem váltak be.

1980 LEI
a legújabb tavaszi
főrlékény

Katz és Mendel
cégnél Cluj, Főter 10.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánozmását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 330 lei, egész évre 750 lei.

Erdély zsidó szíve Schön Bernát hat árvájáért

Az Uj Kelet országos gyűjtőakciója

Mindössze huszonnégy órája annak, hogy az Uj Kelet kérésére szólalt fel Erdély zsidóságához, ne hagyják nyomorogni és éhen elpusztulni a szerencsétlen Schön Bernát hátrahagyott családtagjait: öreg anyósát, özvegy feleségét és hat apró árváját. Kérésük szavunk máris megtalálta az utat Erdély zsidó szívéhez és ma már a kolozsvári zsidóság több tagjától is érkezett be adomány a szerencsétlen család tagjai részére.

Hisszük, hogy Erdélynek minden zugában megindulnak a zsidó szívek és senki sem fog akadni, aki megtagadná a segítséget azoktól, akik az ellenünk irányított harcban veszítették el gyámoltalan életüknek egyetlen támaszát és kenyérkeresőjüket. Ne felejtse el senki sem, hogy Erdély egész zsidóságára kötelességszerűen hárul az a parancs, hogy az árván maradt gyermekeknek meggyilkolt apjuk helyett apja legyen és legalább arról gondoskodják, hogy a magukra maradtak a kenyér szűkét ne érezzék.

Az adományokat az Uj Kelet kiadóhivatalához kérjük címezni, amely továbbítani fogja rendeltetési helyére és időről-időre az Uj Kelet hasábjain fogja nyugtázni a beérkezett összegeket.

Az első kimutatást lapunk keddi számában fogjuk közölni.

— Igy is történik néha... Lassanként úgy látszik minden csodát meg kell élnünk. Tegnap egy román fiatalember panasította el, hogyan zsidózta le és inzultálta egy Sabou nevű vámhivatalnok. A pauzán annyira hihetetlennek hangzott az első percben, hogy csak akkor irtuk meg, amikor több szemtanú is megerősítette a magánhivatalnok elbeszélését és azt is elmondták, hogy Sabou urnak, aki enyhé, de idült cizáromániában szenved, nem ez volt az első „esete”. Ma délután pedig — a tegnapi csoda folytatásaképpen — Sabou ur személyesen tett látogatást nálunk. Mondanunk sem kell, a fiatalember, akiről mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy jó modora van, rektifikálni jött. Ebben még semmi csodálatos sincsen, talán még abban sem, hogy a „helyreigazító” nyilatkozat hemzsegett a valótlán és sértő kitételektől, istenem, mi nem is várunk objektivitást Sabou urtól. Nem is ezt nehezményeztük, csak azon lepődtünk meg, hogy Sabou ur, aki előbb a mellét verte, hogy ő bizony meggyőződéses antiszemita, praepotens hangon kijelentette: Ezt a nyilatkozatot pedig jó lesz még a holnapi lapban közzétenni teljes egészében, mert ha nem akkor... és itt homályos, de félre nem érthető öblások következtek bizonyos „retorziókról”. Mindezt igen diktatórikus hangon mondotta, vagyis jobban mondva kiabálta el Sabou ur. Tisztán látszott az a szándék, hogy meg akar ijeszteni bennünket... Hát nem tagadjuk, először csodálkoztunk egy kicsit ezen a Sabou uron, de azután fordult a kocka és Sabou ur kezdett csodálkozni, amikor előbb leintettük, azután fenyegetésével és helyreigazító nyilatkozatával együtt enyhén szólva kiutasítottuk a szerkesztőségéből. Ha Sabou ur komolyan akarja bebizonyítani ártatlanságát, úgy a bíróság előtt tisztázhatja magát a vád alól.

— Bolgár elégedetlenség a román kisajátítási törvény miatt. Bukarestből jelentik: A „Lupta” szerint a román kisajátítási törvény alkalmazása a kadrilateri területeken Bulgáriában nagy elégedetlenséget keltett. A lapok hangsúlyozzák, hogy emiatt Bulgária és Románia között elhidegülés fog beállani. A „Lupta” úgy értesült, hogy ezzel kapcsolatban Ficeff bukaresti-bolgár követet visszahívták, mert neki róják fel azt, hogy a román kormány a törvényt a kadrilateri területeken alkalmazza.

— Négyemillió deficit a francia költségvetésben. Párisból jelentik: A költségvetési bizottság elnöke bejelentette a szenátus mai ülésén, hogy az idei költségvetésben körülbelül négyemilliónyi deficit, pontosabban háromezerhatszázmillió hiány várható. A deficit fedezésére a kormány újabb póthiteleket fog kérni.

Vandervele látogatása a Balkánon.

Bukarestből jelentik: A belga szocialista vezér, Vandervele a londoni internacionálétól kapott megbízás alapján közelebről meglátogatja a Balkán államokat, azok szocialista pártjának tanulmányozása végett. Vandervele ezzel kapcsolatban tanulmányozni fogja az egyes országok gazdasági és politikai helyzetét. Utja Bukaresten keresztül vezet át Bulgáriába. Szeptember elején utazik keresztül a fővároson, Szófiában nyolc napig fog tartózkodni és visszajövetelkor pár napig Bukarestben is marad.

— A gyenge magyar gabonatermés következményei. Budapestről jelentik: A gabonárák emelkedése — beavatottak szerint — természetes következménye a gyenge gabonatermésnek, amely hetvenkilencmillió métermázsával kevesebb a tavalyinál. A kormány semmi mérsékeltség befolyást nem fog gyakorolni az árak alakulására. A kivitel és behozatal a kormány tervszerűen és fokozatosan fel fogja szabadítani. A kukoricatermés, a nem szemes vetemények és takarmányok termése igen jó. A népjóléti miniszter szerint a kenyérellátás az új termésből tehető lesz, sőt kivitelre is lehet számítani. Az össztermés huszmillió mázsa kenyér, mag, amiből a tavalyi felesleggel együtt ötmilliót lehet exportálni. A kukoricatermés rekordszámba megy.

— Marószódát evett egy kisgyerek. Tegnap délután a Rudolf-ut 74. szám alatt Jankovits Sándor másfél éves kis fia az udvaron játszadozott. A kisgyerek játszadozás közben az udvaron egy darab marószódát talált, amit a szájába vett és lenyelt. A házbeliek a kisgyerek sikoltozásaira lettek figyelmesek. Azonnal értesítették a mentőket, akik gyomormosást alkalmaztak és a gyereket be szállították a belgyógyászati klinikára. A kórházban kezelés alá vették a másfél éves kisfiút, de segíteni már nem lehetett, mert a marószóda anynyira összeégette a belső részét, hogy ma délelőtt meghalt. Az ügyészség megindította a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— Tíz újabb halott a baltimorei hajókatasztrófánál. Newyorkból jelentik: A Three Rivers nevű hajón néhány héttel ezelőtt Baltimore közelében tűz ütött ki, amely nemcsak a hajó egész berendezését hamvasztotta el, hanem a menekülni nem tudó utasok közül is többeket áldozatul követelt. Újabb az eddig már felfedezett husz halotton kívül tíz ember szennéget holttestét találták meg. Az újabb áldozatok egy zenekar fiatal, tizenhét-tizennyolc év közötti tagjai.

— Elhelyezték a kolozsvári cselédpiacon. A cselédpiacon, mint ismeretes, hosszú hónapok óta az iparkamara előtt volt, ahol a hónap elsején és tizenötödikén a szolgálói akaró férfi- és nőcselédek már a kora reggeli órákban elárasztották a járdát, úgyhogy ezeken a napokon a gyalogközlekedést teljesen megakadályozták. A rendőrség a mai naptól kezdve a cselédpiacon az iparkamara elől a Széchenyi-tér végén lévő Tornavivoda udvarára helyezte át. Az eddigi tapasztalatok arra indították a rendőrséget, hogy a cselédpiacon két részre osszák és külön részen lesznek a női- és külön a férficselédek.

Nagy harisnyavásár mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkoztyukban és költőtarukban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

— Összehívják a magyar nemzetgyűlést Budapestre jelentik: Az ellenzéki pártok elhatározták, hogy a napokban összehívják a nemzetgyűlést. A sürgős Ház-összehívást hivatalosan a növekedő munkanélküliséggel indokolják, de nagyon valószínű, hogy a Weltnerügy és általában a magyar emigráció likvidálásának kérdése is szóba fog kerülni a rendkívüli ülészakon.

— Jaurés hamvai a Pantheonba kerülnek. Párisból jelentik: A kamara megszavazta azt a törvényjavaslatot, amely a háború kitörése előtt meggyilkolt Jaurés szocialistavezér hamvainak a Pantheonba való szállításáról szól. A mártírhalt halt békeapostol tehát hivatalosan is a halhatatlanok sorába jutott.

— Kigyulladt norvég gőzös. Krisztianiából jelentik: A tizenkétezer tonnás Bergentjord személyszállító gőzös, amely háromszázhatvan utassal indulófélben volt Amerika felé, a kikötő kijáratánál kigyulladt. A hajó utasait sikerült megmenteni. A kár kétszáz ezer norvég korona.

— Vilmos császár felesége és leánya Németországban. Berlinből jelentik: Hohenzollern Vilmos ex-császár felesége és leánya tegnap Baden-Badenbe érkeztek. Az ex-császárnő állítólag gyógykezelést akarja magát a bajorországi fürdőben.

— Agyonlőtt rabbinövendék. A cseh-slovák-nyelvi határon gyakran szoktak át lengyel alattvalók, akik utlevelet szerezni a költségek és a hosszadalmas utánjárás miatt nem képesek. A határőrök szigorúan ellenőrzik a szökevényeket és a veszedelmes vállalkozásnak már nem egy áldozata volt. Legutóbb Bártfa közelében lőtt agyon a határőr egy fiatalembert, aki utlevél nélkül szökött át a Lengyelországból és aki állítólag nem akart megállni a határőr felszólítására. A súlyosan sebesült kívándorlót be szállították a bártfai kórházba, ahol meghalt. Irataiból megállapították, hogy Ring Leibis 21 éves lengyelországi rabbijelölt. Temegetésekor a bártfai zsidó kereskedők gyászuk jeleül bezárták üzleteiket.

— A kolozsvári Jaurés-ünnepélyen, melyet a kolozsvári szervezett munkásság vasárnap délelőtt a Magyar Színházban tart meg, színdarabja is: A Garami Ernő háromfelvonásos színdarabja is: A megváltás felé. A műkedvelői gárda által előadandó színelőadásra mátl kezdve a Magyar Színház pénztáránál jegyeket előre lehet váltani.

— Pusztító esőzések Bajorországban. Münchenből jelentik: A bajor Alpokban és a sváb feloldón már napok óta nagy esőzések vannak. A megduzzadt hegyipatakok által táplált Isaar kiöntött és utjában házakat és embereket sodort el.

— Orvosi hír. Dr. Csutak fogorvos rendelőjét Zápolya-utcából áthelyezte str. Baba Novac (volt Bethlen-utca) 18. szám alá, ahol rendelését folyó hó 4-én kezdi meg.

— Herzl-émlékünnepély Zsibón. Zsibói tudósítónk jelenti: Julius 27-én, vasárnap a zsidói „Aviva” Grün Rózi elnök rendezésében Herzl-émlékünnepélyt tartott. Klein Mózes emlékbeszéde és Él molé rachamimja után dr. Lévi Lajos tartott értekezést „Herzl és az új zsidó Palesztina” címen. Dr. Stadlerné művészi szavaltával Vár Andornak a „Vezérkar” című költeményét, Kardos Miklós pedig zeneszámaival ért el megérdemelt sikert. Az ünnepélyt Fülep Irénke hatásos szavaltával zárta le, aki Morris Rosenfeld „Vihar” c. költeményét adta elő nagy hatással.

— Két arab gyilkost halálra ítélték Szichemben. Jeruzsálemből jelentik: Julius 8-án tárgyalták Szichemben azoknak az araboknak bűnyegét, akik néhány hónappal ezelőtt Mastdanszky prágai újságíró és feleségét, akik Szichem közelében egy sátor alatt töltötték az éjszakát, a legborzalmasabb módon meggyilkolták. A bíróság a tettesek közül az egyiket, aki megfojtotta az újságíró és feleségét és egy másikat, aki a felbujtó feleségét játszotta, halálra ítélt. Cinkosik közül kettőt tizenöt évi fegyházra, egyet pedig egy évi börtönrre ítélték.

* Dr. Cosmutza szanatóriuma belgyógyászati és könnyű idegbetegek részére, különös tekintettel a légzőszervek megbetegedésére.

* Kár a reklámért, ugys mindenki tudja, hogy a Diana sósorszesz utólráhetetlen.

— Nagyváradon az Uj Kelet részére hirdetések és előfizetéseket felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám. Telefon 8—53. (Rosenberg Jenő borkereskedésében.)

KÖZGAZDASÁG

Az aradi Astra-gyár beszüntette a munkáselbocsátásokat

Ankét az üzemek zavartalan termelése érdekében

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy az aradi Astra-gyárnál tömeges munkáselbocsátások vannak folyamatban, ugyszintén a resicai és a többi vasüzemeknél is. A fenyegetően növekvő munkanélküliség arra indította a szakszervezeti tanácsot, hogy memorandummal forduljon a kormányhoz a munkanélküliség megakadályozása és az állami munkássegélyezés bevezetése érdekében. A tegnapi esti minisztertanács behatárolta a romániai ipari válsággal, amelynek során, mint az Uj Kelet megírta, Chirulescu miniszter rámutatott arra, hogy a munkanélküliséget az egyes vállalatok anyaghiányai okozza. A minisztertanács behatárolta a szakszervezeti tanács memorandumával is, melynek eredményeképpen táviratilag utasították az aradi Astra-gyár igazgatóját, hogy szüntesse be a további elbocsátásokat. Ez az első lépés arra, hogy a kormány megakadályozza a munkanélküliség katasztrófális növekedését. A távirati rendelkezés természetesen még nem jelent megoldást, mert az aradi Astra-gyárnál és a többi vasüzemeknél is abban az esetben lehet megakadályozni a munkanélküliség továbbterjedését, ha az állam gondoskodik arról, hogy a munkanélküliség okai egyes vállalatoknál meg is szűnjenek. Ebben az ügyben rövidesen ankétot hívnak össze, melyen meg fognak jelenni a szakszervezeti tanács, a vasgyárak képviselői és a kormány megbízottai. Ugy a szakszervezeti tanács, mint a gyárak vezetősége azt fogja kérni a kormánytól, hogy a kormány haladéktalanul egyenlítse ki az Astránál és a többi vasüzemeknél fennálló nagyszámú tartozásait, adjon megrendeléseket a gyáraknak, miáltal azok abba a helyzetbe kerülhetnek, hogy a főlőssé vált munkásoknak ismét munkát adhatnak.

Érdekes kényszerregezési eljárás Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Gerő Sándor, a Glória-butorgyár vezérigazgatója a nagyváradai törvényszéknél kényszerregezési eljárást megindítását kérte maga ellen, jóllehet 4 és fél millió aktívával szemben 3 és fél millió passzívát mutat ki. Gerő Sándor hitelezőinek 100 százalékos kiegyezést ajánlott, hat hó után 8 százalékos kamattal. A kényszerregezési kérésre az adott okot, hogy a céget egyik hitelezője fizetésre szólította fel, melynek nem tudott eleget tenni.

Egyre növekszik a használhatatlan vagonok száma Szatmáron. Szatmárról jelentik: A vasútfelelősség területén a legutóbbi kocsirovasolások ezeröttszáz darab használhatatlan vagonot találtak. Jóllehet azóta már néhány hónap mulott el, a helyzet nemhogy javult volna, hanem még fokozatosan rosszabbodott. A hasznavehetetlen vagonok száma naponta emelkedik, pedig Szatmáron könnyű volna a vagonok javításáról gondoskodni, mert hatalmas, direkt vagonjavításokra berendezett gyártelepek vannak, melyeknek azonban alig ad munkát a CFR., ugyannyira, hogy elegendő megrendelés hiányában ezek a nagy gyárvállalatok kénytelenek redukálni üzemüket. Másfelézer szükségelt vagonnal szemben mindössze nyolcszáz kocsija van forgalomban a szatmári inspekciónak s a használhatatlan vagonok teljesen megakasztják a szűk pályaudvaron a forgalom zavartalan lebonyolítását.

Németországban ismét emelkedett a munkanélküliség. Berlinből jelentik: Julius első felében a munkanélküliek száma 239.500-ról 276.000-re emelkedett.

Faszárító telep Aradon. Aradról jelentik: Arad város tanácsához a Kornis és Ceiler faárnyár kérésintézt, hogy a városi tanács engedélyezze a kurticai uton lévő gyártelep mellé egy faszárító telep berendezését. Az építészeti bizottság legközelebbi ülésén foglalkozik a kérdéssel.

Kollektív szerződést akarnak kötni a kereskedelmi alkalmazottak. A kereskedelmi alkalmazottak tegnapi értekezletükön elhatározták, hogy miután a hatóságok utján nem tudták kivívni a nyolc órai munkaidőnek a főnökök által való akceptálását, kollektív szerződés megkötésének kikényszerítésével fogják arra bírni az üzletek tulajdonosait, hogy üzleteiket este hét órakor bezárják. A kollektív szerződés pontjai most vannak megszövegezés alatt.

Magyarországon leszállítják a kamatlábat. Budapestről jelentik: A pénzügyi központonál — hír szerint — huszonöt százalékról huszonkét százalékra szállítják le a visszeszámitolási kamatlábat. Ennek eredményeképpen remélik, hogy a bankok is leszállítják a váltókamatot.

Utóállambeli polgárok folyószámláinak sorsa Magyarországon. Budapestről jelentik: A magyar nemzeti bank igazgatósága a külföldiek folyószámláinak kérdésében úgy határozott, hogy külföldiek, így az utóállamok területén maradt volt magyar állampolgárok Magyarországon lévő folyószámlái fölött is, a rendelkezési jogot a külföldiek számára szabaddá teszik. A külföldön tartózkodó magyar állampolgárokat és az állandóan Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárokat nem tekintik külföldieknek. A külföldiek folyószámlájáról bármilyen összeg átutalható egy más külföldi egyén folyószámlájára. A külföldiek Magyarországon lévő folyószámláik terhére minden engedély nélkül vásárolhatnak értékpapírokat. Ezeket az értékpapírokat minden engedély nélkül el lehet helyezni a külföldi egyén letéjtébe. A nemzeti bank engedélye nélkül azonban nem lehet magyar koronaösszegeket jóváírni a külföldi egyének folyószámlájára. Értékpapírokat továbbra is csak a nemzeti bank engedélyével lehet kiszállítani, ugy szintén háborúelőtti járadékkötvényeket és hadikölcsönkötvényeket is csak a pénzügyminisztérium engedélyével lehet Magyarországból kivonni. Értékpapíroknak csere uton való kivitelét és behozatalt azonban engedélyezik.

A mai valutapiac

A forgalom a mai valutapiacra meglehetősen lanya volt. Kereslet ugyszólván semmi, kínálat cseh és osztrák koronában rendkívül élénksgű volt. Élénk forgalom mellett a következő árfolyamokat jegyezték: Osztrák korona 310—315, magyar korona 360—370, cseh korona 675—680, svájci frank 42.70—42.80, dollár 227—228.00, francia frank 11.70—11.75, font sterling 1006—1012, olasz lira 10.10—10.15.

Bukarest. Devizák: Páris 1185, Berlin —, London 1008, Newyork 229.00, Róma 997, Zürich 42.60, Bécs 32.50, Prága 682, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 825.00, márká 54, leva 158, török lira 115, font sterling 995, francia frank 1200, svájci frank 43.00, olasz lira —, drachma 400, dinár 260.00, dollár 228.00, lengyel márká 45.00, osztr. korona 33.00, magyar korona 27.50, cseh korona 675.

Zürich. Nyitás — Zárlat: Berlin 129.00—129.00, Amsterdam 205.00—205.25, Newyork 535.25—538.00, London 2361.00—2350, Páris 2697.50—2715, Milano 2318.70—2325, Prága 1587.50—1590.00, Budapest 69.00—69.50, Belgrád 642.50—642.50, Bukarest 235.00—235.00, Varsó 106—106, Bécs 75.50—75.50.

Rádió- és antenna-gyár létesül Magyarországon. Budapestről jelentik, hogy a Holland izzólámpagyár részvénytársaság gyárhelyiségeit egy angol konzorcium meg akarja vásárolni, hogy a gyárban rádió-készülékeket és antennák gyártására rendezkedjék be.

Csak a fűrésztelepek kapnak vagonot. Bukarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóság felhívja a fűrészfűrészgyárak figyelmét arra, hogy a megrendelések lebonyolítására minden fűrésztelep a termelés és a raktár arányának megfelelő számú vasuti kocsiat kap a CFR.-től és ezért fűrészfűrészanyagok szállítására más feleknek semilyen körülmények között nem utalnak ki vagonot. Anyagvédelmi tehát a vásárló ne is folyamodjék külön kocsiért, hanem egyezzen meg az illető termelővel, hogy bocsássa rendelkezésére a telep számára engedélyezett mennyiségből a szükséges vagonokat.

Esik a buza ára. Tegnapi számunkban megírtuk, hogy a legfőbb gazdasági tanács a fehérleszt kivételének felszabadtásával egyidejűleg elhatározta a belföldi buzaárak leszállítását is. A ma életbelépett magas exportvám következtében Brailában az elsőrendű buza ára vagononként 2000, a gyengébb minőségű buza 4000 lejrel esett. Terménykereskedői körökben a buza további olesobbodására számítanak.

SPORT

Megérkeztek a Vasasok! A Vasasok futbalcsapata tegnap este a hétértés expressszel megérkezett Kolozsvárra. Tizenheten vannak játékosok s velük jött Ivanosics bíró is. A vendégek fogadására — tekintettel arra, hogy program szerint csak ma délelőtt kellett volna megérkezniük — csak hivatalos közegek jelentek meg. A mérkőzések iránt változatlanul nagy az érdeklődés. A számozott jegyek előreláthatólag már az elővételben elkeltnek. A kolozsvári bírák bizottsága a két mérkőzésre a következő határbírákat delegálta: Szombaton Winkle Istvánt és Jakobi Ernőt, vasárnapra pedig Nagy Lajost és Marczinkievicsot. A vasárnapi mérkőzés előtt a Husosok játszanak bemutatató mérkőzést a RMS csapatával, előzőleg 2 órakor pedig a Haggibbor II. játszik barátságost a KKASE második garnitúrájával. A bemutatatómérkőzés levezetésére Baumzweig Dódit delegálta a bírák testülete.

A Comitetul Centralt vasárnapra rendkívüli ülésre hívták össze. Bukaresti jelentés szerint a Comitetul Centralt vasárnapra rendkívüli ülésre hívták össze, hogy a sok függő kérdést, ami a Central kebelében felmerült, elintézzék. A rendkívüli ülés elé szakkörök nagy érdeklődéssel tekintenek.

A KAC vasárnapi uszóversenyére, hogy a felmerült panaszokat orvosolják, a rendezőség utólag a programszámokat műugrással kibővítette. Erre a számra a KKASE kitűnő műugrógárdája teljes számmal benevezett, ami csak növeli a verseny érdekességét.

A bécsi Rapid Csernovitzban. Bécsi lapokból azt az értesítést szereztük, hogy a csernovitzai Makkabi kitűnő nyári programot dolgozott ki, mely több kiváló külföldi csapat szereplését öleli magába. Különösen érdekes a bécsi Rapid vendégszereplése, mely — terv szerint a Haggibborral egyidejűleg — tehát már a jövő vasárnap 10-én lesz Csernovitzban. A bécsi lap úgy tudja, hogy ekkor körmérkőzés lesz a bécsi Rapid, a kolozsvári Haggibbor és az ottani Makkabi és Dragos-Voda

SUCHARD
CSOKOLÁDE
HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS EVESRE.

Ha művészi kivitelű

butort, zongorát

ahar venni, ne
számlálja az utat
Marosvásárhelyre
és telenív
meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTOROVÁR RÉSZV.-TÁRS. Butortermék
és sztalosok katalógusok legolcsóbban itt szerezhethők

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSÁ”-T!

Cluj telefon 6-48 és 6-65

(Lloyd 2249)

Cluj, telefon 6-48 és 6-65

csapatái között. Ninos tehát kizárva, hogy a Haggibbor vasárnap a bécsi Rapiddal szemben kell megmutassa játéktudását a csernovitziaknak.

Külföldi eredmények

Az Ungvári TK futbalcsapata 5:0 arányban legyőzte a Debrecen SK csapatát Debrecenben.

Brünn. Moravska Slavia—Brünn TV 1:0. Egy teljesen indokolatlan tizenegyes döntötte el a mérkőzést.

Mährisch-Ostrau. Hanaka Slavia—DSV Vitkovitz 2:1.

Bécs. Alsóausztria—Stájerország 2:0.

Zágráb. Gradjansky—Hask 4:1. Ezzel Gradjansky Jugoszlávia bajnokcsapata lett.

Krakó. Wacker Wien—Jista 4:2.

Lemberg. Simmering Bécs—Pozsony 3:2.

Makabea Brünn—Hasmonea 1:1.

Przemysl. Makabea Brünn—Polonia 1:0.

A KAC vasárnapi uszóversenye rendkívül sikeresnek ígérkezik. A benevezettek sorában ott látjuk Erdély oszlopmestereit és számottevő uszóját, és a nagy konkurrencia az egyes versenyszámokban izgalmas, nívós küzdelmet ígér.

A Haggibbor uszószaosztálya nagy ambícióval készül a versenyre és teljes gárdájával vonul fel, mely méltóan reprezentálja a versenyen egyesületét.

A Haggibbor nevezési listáján a következő uszók szerepelnek: 100 m. gyorsuszás: Láng Mátyás.

50 m. gyorsuszás: Láng Mátyás, Sugár Andor.

100 m. oldaluszás: Sugár, Fisch, Kőváry. 100 m. hátuszás: Heller, Sámson. 200 m. melluszás: Fisch, Geist. 100 m. hölgyuszás: Bilkei Margit, Rosenfeld Böske, Kende Lili. 4x50 m. vegyes staféta: Haggibbor A. (Geist, Sugár, Fisch, Láng) és Haggibbor B. (Kőváry, Stein, Heller, Stotter). Ifjúsági versenyszámok. 100 m. melluszás: Stein, Rubin, Jeremiás, Geist és Feuerstein. 100 m. gyorsuszás: Cziment, Grätz, I. és II., Feuerstein. 100 m. hátuszás: Stein. 100 m. oldaluszás: Lebovics. 50 m. hölgyuszás: Hecht, Rosenfeld, Bilkei, Gergely, Kende. A versenyen elért eredmények alapján fogja a szákosztályvezető a Nagyvárad és maresvárhelyi versenyekre kiküldendőket kiválasztani.

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó Szombat augusztus 2. Csak felnőtteknek! *Lili Elbukott vagy kokott!* Szentimentális erkölcsi dráma 10 felvonásban. Főszerepben: Mia Pankau. Kiskorúaknak szigorúan tilos!

Magyar Színház

Szombat, augusztus 2

New-York éjszakái

Rejtelmes történetek az amerikai rendőrség életéből 10 felvonásban. Filmre alkalmazva Conan Doil felülmulhatatlan elbeszélései után.

Amerika a rejtelmek földje!

Pályázat

Pályázatot hirdetünk elemi iskoláknál betöltendő egy tanítói és egy tanítónői állásra. Pályázhatnak okleveles egyének, akik az államnyelvet tökéletesen bírják és vallásos elölétüket bizonyítani tudják. Fizetési igények megjelölésével és okmánymásolatokkal felszerelt pályázatok alábbi címre nyújtandók be f. é. aug. 8-ig.

A Cluj orth. izr. iskolaszék
Str. Dubalarilor 1. (Timár-u.)

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon Interurban 3-13 * Sörgőnyei Javars, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Férfi- és női arany és ezüst * Arany, ezüst és platina bevitel
Kis- és Schwarzwaldi órákban, valamint kincsek, tárgyakban nagy lelakat.
Osak viszonzatlaan állítanak!

porcellán és Steingut-edények

Karlsbadból közvetlen importált
éttermi-, kávéházi- és háztartási felszerelések, csiszolt préselt és fuvott üvegarak, lámpaárak, demyohn, gyógyszer és befőttesüvegek legelőnyösebben beszerezhetők:
Ausländer Lajosnál Cluj
Piața M. Viteazul (volt Széchenyi-tér) 39. Telefon 954

Férfikalapokat

fest, tisztít, formál és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.
Postai megrendelések is eszközölhetnek!

Telefon 493 Telefon 493
Írógépek
„ROYAL” - „STOLWER”
„MERCEDES” - „ERIKA”
Állandóan raktáron. — Mindennemű írógépek legelőnyösebb beszerzési forrása.
Speciális javítóműhely!
Javításokért garanciát vállal!
Finkler Antal Cluj
Írógépvállalat, Calea Regele Ferdinand, (a nagy vashíd mellett)

Zsák PONYVA

Vétel! Eladás
Közfelügyelet, javítóműhely
Albala Izsó Timisoara
II. Piața Traian 2. szám. Sörgőnyei Albala Timisoara-Fabrica
Interurban telefon 60

MEGÉRKEZTEK
a pehely-nyulször-
könnyű kalapok
DRBJA LEI 120.—
Welsz Siegfried kalap- és uridivatár-
házába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

A Kolozsvári CZELL
sörfőzde
világos
„URSUS”
söre
a közönség legkedveltebb itala

Személyposta — Gőzhajók
Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canadába.
Felvilágosítások és jegyek:
„SARNIA”-nál
București, Rador 1572
Pasagiul Comédia

DR COZMUTZA
szanatoriuma
Cluj-Kolozsvár Fellegvár
Belgyógyászati és könnyű idegbetegyek részére, különös tekintettel a légzőszervek megbetegedéseire. — A szanatorium a Fellegvár tetőjén fekszik, gyönyörű kilátással a gyulai havasokra. Modern berendezés, diatetikus cura.

Zsák Zsineg Kötél
HAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

E. ROSENZWEIG
párisi mellfűző gyáranak rövidáru osztályában
jumper selymek és hárászok, csipkék, hímzések, női-, férfi- és gyermekharisnyák, ruhagyöngyök és jették és D. M. C. cikkekben legdusabban felszerelt áruházában a legelőnyösebb árak mellett kaphatók. Gyors és figyelmes kiszolgálás. Szabóknak árkedvezmény!

Huzott vörös és sárgarézcsoveket szállít Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. szám, Sörgőnyei Grossmasin. — Telefonszám: 2-8

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesre nézve egy sz. 3.- vasat betűvel 6.- lej. Leg-
gyorsabb átvételre 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény

Férjhez adnám szép fiatal, intelligens vallásosan nevelt, beszélni tudó siketnoma hugomat hozomány-nyal szintén siketnoma, intelligens, egzisztenciával bíró fiatalemberhez. Leveleket „Diszkrét“ jellegűre a kiadóhivatal továbbítja.
7569

Ezelőtt egy pár héttel a szatmár — nagykarolyi vonaton elvesztett egy kis barna bőrtáska benne egy táska, egy pár tefilin és egy kisebb barna hárszöngy-zacsokban egy pár kisebb tefilin. Megtalálóját kérik küldje be Rézműves Salamon Dioság in Bihor címre Illó jutalomban részesül.
7572

Angol nyelvmester 3 hónapi kurzus alatt angolul beszélni és írni megtanít. Értekezés: Calea Motilor 53. Este 8 után. 7557

Egy ügyes fiú, ki rom-nul beszél, fizetéssel tanulónak felvételt David Herman bírúztál-tében. P. Mihai Viteazul 39. 7562

Hölgyek figyelmébe!

Mindennemű modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag elsőrendű anyag s készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölk. Vágot hajat kicsinyben és nagyban veszek. —
Mussa Gyula Cluj Str. Memorandului 10

Úvegezéshez és képke-retezéshez értő kezdő fiatal segédet felvesz Klein Ella úvegüzlete Dej. 7570

Hegedű órát adok. Cim a kiadóban.

Perzsa és szmirna szőnyeg jutányos áron kapható és megrendelhető bármily méretben a

Covoara-

nál Cluj, Strada Londrei (Hosszu-utca) 26. Kérjen árajánlatot. 1670

Persaszőnyeg készítéséhez garantált nap-álló mosható gyapjufonalat minden minőségben és színben legolcsóbb gyári áron szállít „ORIENT“ persaszőnyegszövőgyár, Simleul Silvaniei. 7447a

Jól bevezetett speciális születhez agilis társ keresetők

2-300.000

Leitőkével. Ajánlatokat

„Szombaton zárva“

jeligére a kiadóba kérek.

Kisvasuti sín 55 kgos. kifogástalan állapotban eladó. Bővebbet Cluj, Piața Uniri 20 a bankban.

Üzemben levő téglá és cserépgyár eladó. Löw E. Frigyes Kraszna Szilágy-megye. 7581

Ékszer és óra, valamint optikai áruval felszerelt 18 év óta fennálló óras üzletemet berendezéssel együtt kivándorlás miatt kedvező árban készpénzfizetés ellenében átadom Benke József Elisabetopel. 7542

Megérkeztek a legújabb ruha hímzés modellek és 140 hosszú plisszúruba minták. Gépzsúrozás legszébben készül a „Mühim-ző szalon“-ban. volt Unio-utca 15. Ügyes tanuló-lányt felveszek. 7433

Veszek nyers borkövet és préselt seprőt kisebb és nagyobb mennyiségben. Altmann Sámuel, Oradea-Mare, Sirul Cerbilor 28. 7469

Ebédő és háló teljesen új állapotban eladó. Megtekinthető Horváth asztalosnál Zápolya-utca 84. 7579

Fiatalember zsidó családnál kosztot, lakást kaphat. Egyetem-utca 5., ajtó 8. 7576

Veszek bármilyen használt zsidótárgy könyvet magas áron

אנדרערן גענייטע פרייע ספרים צו האדע פרייע
Csakis ármegjelöléssel ellátott ajánlatokra reflektál „Safuth“ zsidó könyvkereskedés, Cluj. 7480

Figyelem!

A QUOTA
Dél-AMERIKÁBA
NEM TELJES

miután az odaválto bevándorlás korlátlan. Aki tehát Argentiniába vagy Braziliába gyorsan akar utazni, az írjon azonnal prospektusért

Cosulich Line
Bucuresti, Cal. Grivitei 181

Legolcsóbb és legkényelmesebb út AMERIKA, CANADA, ARGENTINA és BRAZILIÁBA.

Vasuti utazás tartama a hajójig csak 48 óra! Csak egy határ

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementtörcserepek, betontéglák, türeges betonblokkok, cementterazzo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutgyűrűk, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpalagyári berendezések, I-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementiparigépeket vásárol, ker-
jék raktárunk megtekintését

LÁDAGYÁR

Mindennemű ládákat és fadóbezeket összekapcsoló és más szedési részeken megrendelésre azonnal készit és szállit a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajánóti-ut) 1 szám

Gépszij!

Különböző bel- és külföldi talp és finomaru, cserző anyagok, valamint gépszij prima külföldi versenyképes árban kapható

Sámson Manó

bőrüzletében, Cluj, Str. Regina Maria 12. (volt Deák Ferenc-u. 12.) Telefonszám 889. Lakás 387. Iroda Cal. Reg. Ferdinand 84. R. Moise 4002

Használjunk kizárólag

PLANTOL

כשר

legjobb növényzsírt, mert ez
hasznos, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselő: HIENZ VILMOS Cluj

GRÜNWARD & STEINER.

Előrehaladott idény
miatt az összes
nyári anyagok
leszállított
árban!

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruhaza
Cluj, Piața Unirii No. 12. — Telefon 9-61

ORTH.

ÉTTEREM

Strada Belvedere 6
Bucurestben
Grand kávéház háta mögött
megnyit

KOSER

Értesítjük a p. t. közönséget, hogy az
ujjonnan megnyitott vendéglőnk a legmo-
dernebb stílus szerint és jó konyhával ve-
zetjük. Kérjük a nagyérdemű közönség
pártfogását, a Tulajdonosok

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjmosóda, gyapjfésűde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsmühelyek,
mügyapjgyár, apretura, festőde.

Köriött és szövöttárugyár
Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és Juhtenyésztés.

Legjobb gyermekápoló

HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az ösz-
szes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emke-
drogeriában, Rózsa „Royal“-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.